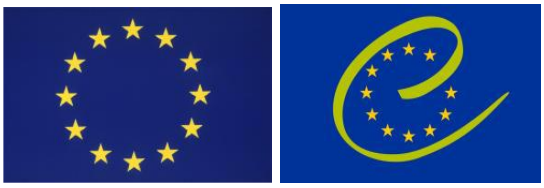
Biuletyn Europejski nr 11 (70)/2019*

Spis treści

Informacje 2

Nowe akty prawne Unii Europejskiej 4

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej 4

Zasady ogólne 4

Cudzoziemcy 7

Energia 8

Konkurencja 9

Ochrona środowiska 10

Podatki 13

Rolnictwo i rybołówstwo 16

Transport 19

Zamówienia publiczne 21

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka 22

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych 26

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

- 4 listopada 2019 r. przypada Europejski Dzień Równej Płacy. Jest to data, w której kobiety symbolicznie przestają otrzymywać wynagrodzenie w porównaniu ze swoimi kolegami za tę samą pracę. Kobiety w Unii Europejskiej wciąż zarabiają średnio o 16 % mniej niż mężczyźni, mimo że od zapisania w traktatach europejskich zasady równości wynagrodzeń upłynęło 60 lat.

- 5 listopada 2019 r. TSUE w składzie wielkiej izby w wyroku w sprawie C-192/18 *Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej* stwierdził, że polskie przepisy dotyczące wieku przejścia w stan spoczynku sędziów i prokuratorów, przyjęte w lipcu 2017 r., są niezgodne z prawem Unii Europejskiej, a tym samym Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy prawa UE przez wprowadzenie odmiennego wieku przejścia w stan spoczynku dla kobiet i mężczyzn zajmujących w Polsce stanowiska sędziów i prokuratorów, a także przez przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienia do decydowania o przedłużeniu okresu czynnej służby tych sędziów (zob. s. 4–5).

- 10 listopada 2019 r. obchodzony jest Światowy Dzień Nauki dla Pokoju i Rozwoju (*World Science Day for Peace and Development*, WSDPD), ustanowiony na Konferencji Generalnej ONZ w 2001 r. – rezolucja 31C/20 (tekst rezolucji *vide*: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000124687.page=51).

- 16 listopada 2019 r. obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Tolerancji (*International Day of Tolerance*), ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 51/95 w dniu 12 grudnia 1995 r. zinicjatywy UNESCO (tekst rezolucji *vide*: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000101803.page=75).

- 19 listopada 2019 r. TSUE w składzie wielkiej izby wydał wyrok w sprawach połączonych C-585/18, C-624/18, C-625/18 (*Indépendance de la chambre disciplinaire de la Cour suprême*), które zostały zainicjowane pytaniami prejudycjalnymi polskiego Sądu Najwyższego z 20 września 2018 r. i 3 października 2018 r. w sprawach z powództw sędziów SN i sędziego NSA. Rozprawa przed wielką izbą Trybunału Sprawiedliwości odbyła się 19 marca 2019 r. Z wyroku TSUE wynika, że to SN

ma badać niezależność nowej Izby Dyscyplinarnej, by ustalić, czy może ona rozpoznawać spory dotyczące przejścia sędziów SN w stan spoczynku. Trybunał postąpił zgodnie z logiką procedury prejudycjalnej. Dokonał wykładni prawa unijnego dotyczącego niezależności sądownictwa i udzielił sądowi odsyłającemu szczegółowych wskazówek, natomiast ostateczne rozstrzygnięcie co do tego, czy Izba Dyscyplinarna SN i KRS spełniają wymagania prawa unijnego pozostawił SN. Zdaniem Trybunału, jeśli SN uznałby, że Izbie Dyscyplinarnej brak niezależności i bezstronności, to mógłby przestać stosować przepisy, na mocy których to właśnie do Izby Dyscyplinarnej należy rozpoznawanie sporów dotyczących przejścia w stan spoczynku sędziów SN. Trybunał orzekł, że spory dotyczące stosowania prawa Unii nie mogą należeć do wyłącznej kompetencji sądu (organu), który nie jest uznawany za niezawisły i bezstronny. W uzasadnieniu wyroku TSUE zakwestionował też tryb wyboru sędziów – członków Krajowej Rady Sądownictwa (zob. s. 5–6).

- 19 listopada 2019 r. odbyło się spotkanie ministrów ds. europejskich państw członkowskich. Podczas negocjacji Polska i Węgry zablokowały projekt konkluzji, dotyczący propozycji stworzenia mechanizmu praworządności. Mechanizm miałby być odrębny od obowiązującej procedury z art. 7 TUE. Według założeń do stworzenia nowego narzędzia nie byłaby potrzebna zmiana unijnych traktatów, gdyż ocena i rekomendacje byłyby wypracowywane w procesie politycznym.

- 20 listopada 2019 r. podczas 40. Konferencji Generalnej Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO) w Paryżu Polska została wybrana na członka Rady Wykonawczej UNESCO. Obok Polski z naszej grupy wyborczej (II – Europa Środkowa i Wschodnia) do Rady weszły również Rosja, Serbia i Węgry.

- 26 listopada 2019 r. Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych Parlamentu Europejskiego wybrała dra Wojciecha Wiewiórowskiego na stanowisko Europejskiego Inspektora Ochrony Danych. Decyzją zajmie się teraz Konferencja Przewodniczących PE, w skład której wchodzą liderzy grup politycznych oraz szef PE, a Polaka poparły już kraje członkowskie w ramach Rady UE.

Nowe akty prawne UE

[*)Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Decyzja Rady (WPZiB) nr 2019/1884 z dnia 8 listopada 2019 r. zmieniająca decyzję (WPZiB) 2016/2382 w sprawie ustanowienia Europejskiego Kolegium Bezpieczeństwa i Obrony (EKBiO) (Dz.Urz. z 2019 r., L 290, s. 17).

- Zawiadomienie dotyczące wejścia w życie Umowy o wolnym handlu między Unią Europejską a Republiką Singapuru (Dz.Urz. z 2019 r., L 293, s. 1).

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylenia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624 (Dz.Urz. z 2019 r., L 295, s. 1–131).

- Decyzja Rady Europejskiej (UE) 2019/1989 z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie mianowania Komisji Europejskiej (Dz.Urz. z 2019 r., L 308, s. 100–102).

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Zasady ogólne

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie C-192/18, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej

Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego – Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE – Praworządność – Skuteczna ochrona sądowa w dziedzinach objętych prawem Unii – Zasady nieusuwalności i niezawisłości sędziów – Obniżenie wieku przejścia w stan spoczynku sędziów w sądach powszechnych w Polsce – Możliwość

dalszego zajmowania stanowiska sędziego po osiągnięciu nowo ustalonego wieku za zgodą Ministra Sprawiedliwości – Artykuł 157 TFUE – Dyrektywa 2006/54/WE – Artykuł 5 lit. a) i art. 9 ust. 1 lit. f) – Zakaz dyskryminacji ze względu na płeć w dziedzinie wynagrodzenia, zatrudnienia i pracy – Ustanowienie odmiennego wieku przejścia w stan spoczynku dla kobiet i mężczyzn zajmujących w Polsce stanowiska sędziów w sądach powszechnych i w Sądzie Najwyższym oraz stanowiska prokuratorów

*) Ustanawiając w art. 13 pkt 1–3 ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw odmiennego wieku przejścia w stan spoczynku dla kobiet i mężczyzn zajmujących stanowiska sędziów sądów powszechnych, sędziów Sądu Najwyższego i prokuratorów, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które ciążą na niej na mocy art. 157 TFUE oraz art. 5 lit. a) i art. 9 ust. 1 lit. f) dyrektywy 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy.

*) Upoważniając, na mocy art. 1 pkt 26 lit. b) i c) ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, Ministra Sprawiedliwości do decydowania o dalszym zajmowaniu stanowiska sędziego w sądach powszechnych w Polsce po ukończeniu przez tych sędziów nowego wieku przejścia w stan spoczynku, obniżonego zgodnie z art. 13 pkt 1 tej samej ustawy, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE.

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawach połączonych C-585/18, C-624/18 i C-625/18, A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa oraz CP, DO przeciwko Sądowi Najwyższemu
Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2000/78/WE – Równość traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy – Niedyskryminacja ze względu na wiek – Obniżenie wieku przejścia w stan spoczynku sędziów Sądu Najwyższego (Polska) – Artykuł 9 ust. 1 – Prawo do środka odwoławczego – Artykuł 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Skuteczna ochrona

sądowa – Zasada niezawisłości sędziowskiej – Utworzenie w ramach Sądu Najwyższego nowej izby, właściwej między innymi w sprawach dotyczących przejścia w stan spoczynku sędziów tego sądu – Izba złożona z sędziów nowo powołanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa – Niezależność Rady – Uprawnienie do odstąpienia od stosowania przepisów krajowych niezgodnych z prawem Unii – Pierwszeństwo prawa Unii

*) Artykuł 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i art. 9 ust. 1 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, by spory dotyczące stosowania prawa Unii mogły należeć do wyłącznej właściwości organu niestanowiącego niezawisłego i bezstronnego sądu w rozumieniu pierwszego z tych przepisów. Do tej ostatniej sytuacji dochodzi wówczas, gdy obiektywne okoliczności, w jakich został utworzony dany organ, oraz jego cechy, a także sposób, w jaki zostali powołani jego członkowie, mogą wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych, w szczególności od bezpośrednich lub pośrednich wpływów władzy ustawodawczej i wykonawczej, oraz jego neutralności względem ścierających się przed nim interesów, i prowadzić w ten sposób do braku przejawiania przez ten organ oznak niezawisłości lub bezstronności, co mogłoby podważyć zaufanie, jakie sądownictwo powinno budzić w jednostkach w społeczeństwie demokratycznym. Do sądu odsyłającego należy ustalenie, przy wzięciu pod uwagę wszystkich istotnych informacji, którymi dysponuje, czy jest tak w przypadku organu takiego jak Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego.

W razie gdyby tak było, zasadę pierwszeństwa prawa Unii należy interpretować w ten sposób, że zobowiązuje ona sąd odsyłający do odstąpienia od stosowania przepisu prawa krajowego zastrzegającego dla takiego organu właściwość do rozpoznania sporów w postępowaniu głównym, ażeby spory te mogły zostać rozpatrzone przez sąd, który spełnia wyżej wskazane wymogi niezawisłości i bezstronności i który byłby właściwy w danej dziedzinie, gdyby ów przepis nie stał temu na przeszkodzie.

Cudzoziemcy

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 12 listopada 2019 r. w sprawie C-233/18, Zubair Haqbin przeciwko Federaal Agentschap voor de opvang van asielzoekers

Odesłanie prejudycjalne – Wnioskodawcy ubiegający się o ochronę międzynarodową – Dyrektywa 2013/33/UE – Artykuł 20 ust. 4 i 5 – Poważne naruszenie reguł obowiązujących w ośrodkach dla cudzoziemców lub szczególnie agresywne zachowanie – Zakres prawa państw członkowskich do określenia mających zastosowanie sankcji – Małoletni pozbawiony opieki – Ograniczenie lub cofnięcie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania

*) Artykuł 20 ust. 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową w świetle art. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że wśród sankcji, które można nałożyć na wnioskodawcę w przypadku poważnego naruszenia reguł obowiązujących w ośrodkach dla cudzoziemców oraz szczególnie agresywnego zachowania, państwo członkowskie nie może przewidzieć sankcji polegającej na cofnięciu, nawet czasowo, świadczeń materialnych w ramach przyjmowania w rozumieniu art. 2 lit. f) i g) tej dyrektywy związanych z zakwaterowaniem, wyżywieniem lub odzieżą, ponieważ jej skutkiem byłoby pozbawienie wnioskodawcy możliwości zaspokojenia najbardziej podstawowych potrzeb. Nałożenie innych sankcji na podstawie rzeczonego art. 20 ust. 4 powinno w każdych okolicznościach odbywać się z poszanowaniem warunków wymienionych w art. 20 ust. 5, między innymi tych związanych z poszanowaniem zasady proporcjonalności oraz godności ludzkiej. Jeżeli chodzi o małoletniego bez opieki, sankcje te, w świetle między innymi art. 24 karty praw podstawowych, powinny być stosowane ze szczególnym uwzględnieniem nadrzędnego interesu dziecka.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 20 listopada 2019 r. w sprawie C-706/18, X przeciwko Belgische Staat

Odesłanie prejudycjalne – Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – Polityka imigracyjna – Prawo do łączenia rodzin – Dyrektywa 2003/86/WE – Artykuł 5 ust. 4 – Decyzja dotycząca wniosku o łączenie rodziny – Skutki nieprzestrzegania terminu wydania decyzji – Automatyczne wydanie dokumentu pobytowego

*) Dyrektywę Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, na mocy którego w przypadku niewydania decyzji w terminie sześciu miesięcy od daty złożenia wniosku o łączenie rodziny właściwe organy krajowe powinny z urzędu wydać wnioskodawcy dokument pobytowy, bez konieczności uprzedniego stwierdzenia, że wnioskodawca ten rzeczywiście spełnia warunki pobytu w przyjmującym państwie członkowskim zgodnie z prawem Unii.

Energia

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawach połączonych C-364/18 i C-365/18, Eni SpA przeciwko Ministero dello Sviluppo Economico, Ministero dell'Economia e delle Finanze oraz Shell Italia E & P SpA przeciwko Ministero dello Sviluppo Economico, Ministero dell'Economia e delle Finanze, Autorità di Regolazione per l'Energia, Reti e Ambiente

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 94/22/WE – Energia – Warunki udzielania zezwoleń na poszukiwanie, badanie i produkcję węglowodorów oraz korzystania z tych zezwoleń – Opłaty koncesyjne – Metody obliczeń – Indeksy QE i Pfor – Dyskryminujący charakter

*) Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 94/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 1994 r. w sprawie warunków udzielania i korzystania z zezwoleń na poszukiwanie, badanie i produkcję węglowodorów w związku z motywem szóstym tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym,

zgodnie z którymi wysokość opłat należnych od posiadaczy koncesji na wydobycie gazu ziemnego jest obliczana na podstawie wskaźnika opartego na cenach ropy naftowej i innych paliw w perspektywie średnio- i długoterminowej, a nie wskaźnika odzwierciedlającego cenę rynkową gazu ziemnego w perspektywie krótkoterminowej.

Konkurencja

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 14 listopada 2019 r. w sprawie C-585/17, Finanzamt Linz, Finanzamt Kirchdorf Perg Steyr

Odesłanie prejudycjalne – Pomoc państwa – Zmiana zatwierdzonego systemu pomocy – Artykuł 108 ust. 3 TFUE – Obowiązek zgłoszenia – Zakaz wprowadzenia w życie bez zgody Komisji Europejskiej – Rozporządzenie (UE) nr 651/2014 – Wyłączenie – Artykuł 58 ust. 1 – Czasowy zakres stosowania rozporządzenia – Artykuł 44 ust. 3 – Zakres – Uregulowanie krajowe przewidujące formułę kalkulacyjną w odniesieniu do częściowego zwrotu podatku energetycznego

*) Artykuł 108 ust. 3 TFUE należy interpretować w ten sposób, że uregulowanie krajowe, które zmienia system pomocy, ograniczając krąg beneficjentów tej pomocy, podlega co do zasady obowiązkowi zgłoszenia przewidzianemu w tym przepisie.

*) Artykuł 58 ust. 1 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 [TFUE] należy interpretować w ten sposób, że pomoc przyznaną przed wejściem w życie rzeczonego rozporządzenia na podstawie systemu pomocy takiego jak system rozpatrywany w postępowaniach głównych można na podstawie tego rozporządzenia wyłączyć z obowiązku zgłoszenia przewidzianego w art. 108 ust. 3 TFUE.

*) Artykuł 44 ust. 3 rozporządzenia nr 651/2014 należy interpretować w ten sposób, że system pomocy taki jak system rozpatrywany w postępowaniach głównych, w przypadku którego kwota zwrotu podatku energetycznego jest wyraźnie określona za pomocą formuły kalkulacyjnej przewidzianej wuregulowaniu krajowym ustanawiającym ten system, jest zgodny z tym przepisem.

Ochrona środowiska

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie C-280/18, Alain Flausch i inni przeciwko Ypourgos Perivallontos kai Energeias i inni

Odesłanie prejudycjalne – Środowisko naturalne – Ocena skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia na środowisko naturalne – Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i dostęp do wymiaru sprawiedliwości – Początek biegu terminów do wniesienia skargi

*) Artykuł 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie prowadziło związane z przedsięwzięciem działania w zakresie udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji na szczeblu siedziby właściwego regionalnego organu administracyjnego, a nie na szczeblu gminy, od której zależy lokalizacja tego przedsięwzięcia, w sytuacji gdy wdrożone konkretne szczegółowe zasady nie zapewniają skutecznego przestrzegania praw zainteresowanej społeczności, czego zbadanie należy do sądu krajowego.

*) Artykuły 9 i 11 dyrektywy 2011/92 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu, takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które prowadzi do powołania się wobec członków zainteresowanej społeczności na upływ terminu na złożenie skargi rozpoczynającego bieg z chwilą ogłoszenia o zezwoleniu na przedsięwzięcie w Internecie, jeżeli owi członkowie zainteresowanej społeczności nie mieli wcześniej odpowiedniej możliwości uzyskania informacji dotyczących procedury udzielania zezwoleń na inwestycje zgodnie z art. 6 ust. 2 tej dyrektywy.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawach połączonych od C-80/18 do C-83/18, Asociación Española de la Industria Eléctrica (UNESA), Endesa Generación SA przeciwko Administración General del Estado, Iberdrola Generación Nuclear SAU oraz Endesa Generación SA, Iberdrola Generación Nuclear SAU

przeciwko Administración General del Estado

Odesłanie prejudycjalne – Zasada „zanieczyszczający płaci” – Wspólne zasady rynku wewnętrznego energii elektrycznej – Dyrektywa 2009/72/WE – Artykuł 3 ust. 1 i 2 – Zasada niedyskryminacji – Finansowanie deficytu taryfowego – Podatki, którym podlegają tylko przedsiębiorstwa wykorzystujące energię jądrową do wytwarzania energii elektrycznej

*) Zasadę niedyskryminacji przewidzianą w art. 3 ust. 1 dyrektywy 2009/72/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej dyrektywę 2003/54/WE należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie przepisom krajowym ustanawiającym podatki od wytwarzania i składowania paliwa jądrowego i odpadów jądrowych takie jak podatki, o których mowa w sprawach rozpatrywanych w postępowaniach głównych, którym podlegają jedynie przedsiębiorstwa wytwarzające energię elektryczną przy użyciu energii jądrowej i których głównym celem nie jest ochrona środowiska, lecz zwiększenie przychodów w systemie finansowania energii elektrycznej.

*) Artykuł 3 ust. 2 dyrektywy 2009/72 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym takim jak te, o których mowa w sprawach rozpatrywanych w postępowaniach głównych, w sytuacji gdy cel związany z ochroną środowiska i cechy charakterystyczne podatków środowiskowych nie zostały skonkretyzowane w części normatywnej aktu prawnego zawierającego te przepisy.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawach połączonych od C-105/18 do C-113/18, UNESA i inni przeciwko Administración General del Estado

Odesłanie prejudycjalne – Zasada „zanieczyszczający płaci” – Dyrektywa 2000/60/WE – Artykuł 9 ust. 1 – Zwrot kosztów usług wodnych – Wspólne zasady rynku wewnętrznego energii elektrycznej – Dyrektywa 2009/72/WE – Artykuł 3 ust. 1 – Zasada niedyskryminacji – Artykuł 107 ust. 1 TFUE – Pomoc państwa – Opłata za korzystanie z wód śródlądowych w celu wytwarzania energii elektrycznej – Podatek nałożony wyłącznie na

wytwórców energii hydroelektrycznej działających w miejscach położonych w dorzeczach znajdujących się na terytorium więcej niż jednej wspólnoty autonomicznej

*) Artykuł 191 ust. 2 TFUE i art. 9 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwiają się one istnieniu opłaty za korzystanie z wód śródlądowych w celu wytwarzania energii elektrycznej, takiej jak opłata będąca przedmiotem spraw rozpatrywanych w postępowaniach głównych, która nie zachęca do efektywnego użycia wody ani nie ustanawia mechanizmów na rzecz zachowania i ochrony publicznych zasobów wodnych i której sposób naliczania jest całkowicie oderwany od możliwości spowodowania szkód w publicznych zasobach wodnych i skoncentrowany jest wyłącznie na zdolności generowania przez wytwórców energii hydroelektrycznej dochodów.

*) Zasadę niedyskryminacji przewidzianą w art. 3 ust. 1 dyrektywy 2009/72/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej dyrektywę 2003/54/WE należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się ona istnieniu opłaty takiej jak analizowana w postępowaniach głównych opłata za korzystanie z wód śródlądowych w celu wytwarzania energii elektrycznej, którą pobiera się wyłącznie od wytwórców energii hydroelektrycznej prowadzących działalność w miejscach położonych w dorzeczach rozciągających się na terytorium więcej niż jednej wspólnoty autonomicznej.

*) Artykuł 107 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że okoliczność, iż badana w postępowaniach głównych opłata za korzystanie z wód śródlądowych w celu wytwarzania energii elektrycznej nie jest pobierana, po pierwsze, od wytwórców energii hydroelektrycznej prowadzących działalność w miejscach położonych w dorzeczach znajdujących się na terytorium jednej wspólnoty autonomicznej, a po drugie, od wytwórców energii elektrycznej, której źródłem nie jest woda, nie stanowi pomocy państwa, w rozumieniu tego postanowienia, na rzecz tych wytwórców, ponieważ w świetle właściwego układu odniesienia oraz celu, któremu służy ta opłata, nie znajdują się oni w sytuacji porównywalnej z sytuacją wytwórców energii hydroelektrycznej prowadzących działalność w miejscach

położonych w dorzeczach rozciągających się na terytorium więcej niż jednej wspólnoty autonomicznej objętych rzeczoną opłatą, czego potwierdzenie należy jednak do sądu odsyłającego.

Podatki

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie C-68/18, SC Petrotel-Lukoil SA przeciwko Agenţia Naţională de Administrare Fiscală – Direcţia Generală de Administrare a Marilor Contribuabili, Agenţia Naţională de Administrare Fiscală – Direcţia Generală de Soluţionare a Contestaţiilor

Odesłanie prejudycjalne – Opodatkowanie produktów energetycznych i energii elektrycznej – Dyrektywa 2003/96/WE – Artykuł 21 ust. 3 – Brak zdarzenia powodującego powstanie zobowiązania podatkowego – Zużycie produktów energetycznych na terenie zakładu produkującego takie produkty – Artykuł 2 ust. 3 – Obowiązek uzyskania klasyfikacji produktów energetycznych dla celów podatku akcyzowego – Stawka opodatkowania mająca zastosowanie do tych produktów – Zasada proporcjonalności

*) Artykuł 21 ust. 3 dyrektywy Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on przepisom lub praktykom krajowym przewidującym opodatkowanie produktów energetycznych zużywanych w elektrociepłowni zakładu, w którym zostały one wytworzone, o ile zużycie to ma na celu produkcję produktów energetycznych poprzez wytwarzanie energii cieplnej niezbędnej w procesie technologicznym wytwarzania tych produktów. Wykładnia ta pozostaje co do zasady bez uszczerbku dla stosowania art. 14 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy do części produktów energetycznych zużywanych do celów produkcji energii elektrycznej.

*) Artykuł 2 ust. 3 dyrektywy 2003/96 oraz zasadę proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one przepisom lub praktykom krajowym, które dla sytuacji

braku wystąpienia z wnioskiem do właściwych organów podatkowych o dokonanie klasyfikacji dla celów podatku akcyzowego produktów energetycznych, których poziom opodatkowania nie został ustalony w tej dyrektywie, przewidują stosowanie stawki podatku akcyzowego przewidzianej dla oleju napędowego i utrzymanie tej stawki nawet wówczas, gdy później uzyskano decyzję dokonującą klasyfikacji i zrównującą owe produkty z olejem opałowym.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie C-641/17, College Pension Plan of British Columbia przeciwko Finanzamt München Abteilung III

Odesłanie prejudycjalne – Swobodny przepływ kapitału – Opodatkowanie funduszy emerytalnych – Odmienne traktowanie funduszy emerytalnych będących rezydentami i funduszy emerytalnych niebędących rezydentami – Uregulowanie państwa członkowskiego zezwalające funduszom emerytalnym będącym rezydentami na obniżenie dochodu podlegającego opodatkowaniu poprzez odliczenie rezerw na wypłatę emerytur oraz na zaliczenie podatku pobranego od dywidend na poczet podatku dochodowego od osób prawnych – Porównywalność sytuacji – Względy uzasadniające

*) Artykuły 63 i 65 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, na podstawie którego dywidendy wypłacane przez spółkę będącą rezydentem na rzecz funduszu emerytalnego będącego rezydentem z jednej strony podlegają poborowi podatku u źródła, który może zostać w całości zaliczony na poczet należnego od takiego funduszu podatku dochodowego od osób prawnych oraz zwrócony, jeśli wysokość podatku pobranego u źródła przekracza wysokość należnego od funduszu podatku dochodowego od osób prawnych, a z drugiej strony nie przekładają się na podwyższenie zysku podlegającego opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych lub przekładają się jedynie na umiarkowane jego podwyższenie związane z możliwością odliczenia od tego zysku rezerw na zobowiązania emerytalne, podczas gdy dywidendy wypłacane funduszowi emerytalnemu niebędącemu rezydentem podlegają poborowi podatku u źródła, który stanowi dla takiego funduszu podatek ostateczny, jeśli fundusz emerytalny niebędący rezydentem

przeznacza otrzymane dywidendy na tworzenie rezerw na emerytury, które będzie musiał wypłacać w przyszłości, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

*) Artykuł 64 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że uregulowanie krajowe, na podstawie którego dywidendy wypłacane przez spółkę będącą rezydentem na rzecz funduszu emerytalnego będącego rezydentem z jednej strony podlegają poborowi podatku u źródła, który może zostać w całości zaliczony na poczet należnego od tego funduszu podatku dochodowego od osób prawnych oraz zwrócony, jeśli wysokość podatku pobranego u źródła przekracza wysokość należnego od funduszu podatku dochodowego od osób prawnych, a z drugiej strony nie przekładają się na podwyższenie zysku podlegającego opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych lub przekładają się jedynie na umiarkowane jego podwyższenie związane z możliwością odliczenia od tego zysku rezerw przeznaczonych na zobowiązania emerytalne, podczas gdy dywidendy wypłacane funduszowi emerytalnemu niebędącemu rezydentem podlegają poborowi podatku u źródła, który stanowi dla takiego funduszu podatek ostateczny, nie może być dla celów tego przepisu traktatu uznane za ograniczenie istniejące w dniu 31 grudnia 1993 r.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 20 listopada 2019 r. w sprawie C-400/18, Infohos przeciwko Belgische Staat

Odesłanie prejudycjalne – Podatki – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Szósta dyrektywa 77/388/EWG – Artykuł 13 część A ust. 1 lit. f) – Zwolnienia – Usługi świadczone przez niezależne grupy osób – Usługi świadczone członkom i osobom niebędącym członkami

*) Artykuł 13 część A ust. 1 lit. f) szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które uzależnia przyznanie zwolnienia z podatku od wartości dodanej (VAT) od

warunku, aby niezależne grupy osób świadczyły usługi wyłącznie na rzecz swoich członków, co ma ten skutek, że te grupy, które świadczą usługi również na rzecz osób niebędących członkami, podlegają opodatkowaniu VAT w pełnym zakresie, również w odniesieniu do usług świadczonych swoim członkom.

Rolnictwo i rybołówstwo

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie C-2/18, Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė przeciwko Lietuvos Respublikos Seimas

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna polityka rolna – Wspólna organizacja rynków – Mleko i przetwory mleczne – Rozporządzenie (UE) nr 1308/2013 – Artykuł 148 ust. 4 – Umowa dostawy mleka surowego – Swobodne negocjowanie ceny – Zwalczanie niedozwolonych praktyk handlowych – Zakaz płacenia różnych cen producentom mleka surowego należącym do grupy utworzonej według sprzedawanej ilości dziennej oraz zakaz obniżania cen bez uzasadnienia

*) Artykuł 148 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, zmienionego rozporządzeniem (UE) 2017/2393 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 grudnia 2017 r., należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on uregulowaniu krajowemu takiemu jak przewidziane w art. 3 ust. 3 pkt 1 Lietuvos Respublikos Ūkio subjektų, perkančių-parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas Nr. XII-1907 (ustawy nr XII-1907 Republiki Litewskiej zakazującej nieuczciwych praktyk litewskich podmiotów gospodarczych skupujących i sprzedających mleko surowe oraz prowadzących obrót produktami mlecznymi) z dnia 25 czerwca 2015 r., zmienionej ustawą z dnia 22 grudnia 2015 r., które w celu zwalczania nieuczciwych praktyk handlowych zakazuje podmiotem skupującym mleko surowe płacenia różnej ceny zakupu producentom, których należy uznać za należących do tej samej grupy pod względem sprzedawanej dziennej ilości mleka surowego o tym samym składzie i jakości oraz dostarczanego na

tych samych warunkach, o ile uregulowanie to jest odpowiednie dla zapewnienia realizacji zamierzonego celu i nie wykracza poza to, co jest konieczne do jego osiągnięcia, co podlega weryfikacji przez sąd odsyłający.

*) Artykuł 148 ust. 4 rozporządzenia nr 1308/2013, zmienionego rozporządzeniem 2017/2393, należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on uregulowaniu krajowemu takiemu jak przewidziane w art. 3 ust. 3 pkt 3 i art. 5 ustawy nr XII-1907 Republiki Litewskiej zakazującej nieuczciwych praktyk litewskich podmiotów gospodarczych skupujących i sprzedających mleko surowe oraz prowadzących obrót produktami mlecznymi z dnia 25 czerwca 2015 r., zmienionej ustawą z dnia 22 grudnia 2015 r., które w celu zwalczania nieuczciwych praktyk handlowych zakazuje podmiotowi skupującemu mleko surowe obniżania bez uzasadnienia ceny uzgodnionej z producentem i uzależnia każde obniżenie ceny o ponad 3% od uzyskania zezwolenia właściwego organu krajowego.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 14 listopada 2019 r. w sprawie C-445/18, Vaselife International BV, Chrysal International BV przeciwko College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden

Odesłanie prejudycjalne – Rozporządzenie (WE) nr 1107/2009 – Wprowadzanie do obrotu środków ochrony roślin – Handel równoległy – Zmiana okresu ważności pozwolenia na handel równoległy – Identyczność środka ochrony roślin i środka referencyjnego – Warunki

*) Prawo Unii, a w szczególności rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG, należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ono na przeszkodzie postępowaniu krajowemu, w ramach którego właściwy organ jest uprawniony do podjęcia z urzędu inicjatywy w celu dostosowania pozwolenia na handel równoległy do okresu ważności odnowionego zezwolenia na wprowadzanie środka referencyjnego do obrotu.

Rozporządzenie nr 1107/2009, a w szczególności jego art. 52, należy interpretować w ten sposób, że dostosowanie okresu ważności pozwolenia na handel równoległy nie wynika automatycznie z decyzji o odnowieniu zezwolenia na wprowadzanie środka referencyjnego do obrotu, lecz wymaga podjęcia decyzji w tym przedmiocie.

Rozporządzenie nr 1107/2009 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy chodzi o dostosowanie okresu ważności pozwolenia na handel równoległy do okresu ważności odnowionego zezwolenia na wprowadzanie środka referencyjnego do obrotu, muszą być spełnione warunki określone w art. 52 ust. 1–3 rozporządzenia nr 1107/2009, konieczne dla uzyskania tego pozwolenia, zaś do właściwego organu danego państwa członkowskiego należy weryfikacja, czy rzeczywiście tak jest.

*) Artykuł 52 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 1107/2009 należy interpretować w ten sposób, że obejmuje on sytuację, gdy środek ochrony roślin, który uzyskał zezwolenie w państwie członkowskim pochodzenia, jest wytwarzany przez przedsiębiorstwo A, natomiast referencyjny środek ochrony roślin jest wytwarzany zgodnie z takim samym procesem, lecz w miejscu produkcji innym niż poprzednie, przez przedsiębiorstwo B za zgodą przedsiębiorstwa A, pod warunkiem, że zgoda ta jest podobna pod względem okresu obowiązywania do umowy licencyjnej.

*) Artykuł 52 ust. 2–4 rozporządzenia nr 1107/2009 należy interpretować w ten sposób, że do posiadacza pozwolenia na handel równoległy należy złożenie nowego kompletnego wniosku oraz dostarczenie informacji, o których mowa w art. 52 ust. 4, w celu wykazania, że dane środki są nadal „identyczne”, w rozumieniu art. 52 ust. 3, z zastrzeżeniem możliwości wystąpienia przez właściwy organ do państwa członkowskiego pochodzenia przywożonego środka z wnioskiem o dostarczenie informacji koniecznych dla dokonania oceny identycznego charakteru tych środków. W przypadku zakwestionowania decyzji o udzieleniu pozwolenia na handel równoległy stosuje się przepisy krajowe danego państwa członkowskiego w odniesieniu do ciężaru dowodu, pod warunkiem że przestrzegają one zasady równoważności i nie uniemożliwiają w praktyce lub nadmiernie utrudniają wykonywanie praw przyznanych przez porządek prawny Unii.

Transport

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawach połączonych od C-349/18 do C-351/18, Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS) przeciwko Mbutuku Kanyebie, Larissie Nijs, Jeanowi-Louisowi Anicie Dedroogowi

Odesłanie prejudycjalne – Transport kolejowy – Prawa i obowiązki pasażerów w ruchu kolejowym – Rozporządzenie (WE) nr 1371/2007 – Artykuł 3 pkt 8 – Umowa przewozu – Pojęcie – Pasażer bez biletu w momencie wsiadania do pociągu – Nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich – Dyrektywa 93/13/EWG – Artykuł 1 ust. 2 i art. 6 ust. 1 – Ogólne warunki przewozu przedsiębiorstwa kolejowego – Bezwzględnie obowiązujące przepisy ustawowe lub wykonawcze – Warunek dotyczący kary umownej – Zakres uprawnień sądu krajowego

*) Artykuł 3 ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 1371/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczącego praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym należy interpretować w ten sposób, że sytuacja, w której pasażer wsiada do swobodnie dostępnego pociągu w celu odbycia podróży bez uprzedniego zakupienia biletu ‚wchodzi w zakres pojęcia „umowy przewozu” w rozumieniu tego przepisu.

*) Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie z jednej strony temu, aby sąd krajowy, który stwierdza nieuczciwy charakter przewidzianego w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem warunku dotyczącego kary umownej, zmniejszył kwotę kary nałożonej na tego konsumenta, a z drugiej strony – aby zastąpił tę klauzulę, na podstawie przepisu prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, zgodnie z zasadami jego prawa umów, chyba że dana umowa nie może nadal istnieć w przypadku usunięcia nieuczciwego warunku, a rozwiązanie umowy jako całości naraża konsumenta na szczególnie szkodliwe skutki.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie C-396/18, Gennaro Cafaro przeciwko DQ

Odesłanie prejudycjalne – Transport lotniczy – Rozporządzenie (UE) nr 1178/2011 – Załącznik I pkt FCL.065 – Zakres stosowania ratione temporis – Dyrektywa 2000/78/WE – Równość traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy – Dyskryminacja ze względu na wiek – Artykuł 2 ust. 5 – Artykuł 4 ust. 1 – Uregulowanie krajowe przewidujące automatyczne ustanie stosunku pracy w wieku 60 lat – Piloci statków powietrznych – Ochrona bezpieczeństwa narodowego

*) Artykuł 2 ust. 5 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w którym przewidziano automatyczne ustanie stosunku pracy pilotów zatrudnionych przez spółkę eksploatującą statki powietrzne w ramach działalności związanej z ochroną bezpieczeństwa narodowego państwa członkowskiego z chwilą ukończenia wieku 60 lat, pod warunkiem że takie uregulowanie jest niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa publicznego w rozumieniu tego przepisu, co powinien ustalić sąd odsyłający.

Artykuł 4 ust. 1 dyrektywy 2000/78 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w którym przewidziano automatyczne ustanie stosunku pracy pilotów zatrudnionych przez spółkę eksploatującą statki powietrzne w ramach działalności związanej z ochroną bezpieczeństwa narodowego państwa członkowskiego z chwilą ukończenia wieku 60 lat, pod warunkiem że takie uregulowanie jest proporcjonalne w rozumieniu tego przepisu, co powinien ustalić sąd odsyłający.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 21 listopada 2019 r. w sprawie C-379/18, Deutsche Lufthansa AG przeciwko Land Berlin

Odesłanie prejudycjalne – Transport lotniczy – Dyrektywa 2009/12/WE – Artykuły 3 i 6 – Artykuł 11 ust. 1 i 7 – Opłaty lotniskowe – Ochrona praw

użytkowników portów lotniczych – Możliwość ustalenia przez zarządzającego portem lotniczym opłat niższych niż opłaty zatwierdzone przez niezależny organ nadzorujący – Środki zaskarżenia przysługujące użytkownikowi portu lotniczego – Zakwestionowanie w sposób incydentalny przed sądem cywilnym orzekającym zgodnie z zasadą słuszności

*) Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/12/WE z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie opłat lotniskowych, a w szczególności jej art. 3, art. 6 ust. 5 lit. a) oraz art. 11 ust. 1 i 7, należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie przepisowi krajowemu, który pozwala zarządzającemu portem lotniczym na ustalanie z użytkownikiem portu lotniczego innych opłat lotniskowych niż opłaty ustalone przez ten podmiot i zatwierdzone przez niezależny organ nadzorujący w rozumieniu tej dyrektywy.

*) Dyrektywę 2009/12 należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie takiej wykładni prawa krajowego, zgodnie z którą użytkownik portu lotniczego nie może bezpośrednio zaskarżyć decyzji niezależnego organu nadzorującego w sprawie zatwierdzenia systemu opłat lotniskowych, lecz może wytoczyć powództwo przeciwko zarządzającemu portem lotniczym przed sąd cywilny i jedynie w tym przypadku może powołać się na to, iż opłata ustalona w systemie opłat lotniskowych, do której zapłaty użytkownik ten jest zobowiązany, nie jest zgodna z zasadą słuszności.

Zamówienia publiczne

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie C-402/18, Tedeschi Srl, Consorzio Stabile Istant Service przeciwko C.M. Service Srl, Universitá degli Studi di Roma La Sapienza

Odesłanie prejudycjalne – Artykuły 49 i 56 TFUE – Udzielanie zamówień publicznych – Dyrektywa 2004/18/WE – Artykuł 25 – Podwykonawstwo – Uregulowanie krajowe ograniczające możliwość podwykonawstwa do 30% całkowitej wartości zamówienia oraz zakazujące obniżania cen mających zastosowanie do usług zlecanych podwykonawcom przekraczającego 20% w stosunku do cen określonych w zamówieniu

*) Dyrektywę 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi należy interpretować w ten sposób, że:
– stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, ograniczającemu do 30% część zamówienia, której wykonanie wolno oferentowi zlecić stronom trzecim;
– stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, ograniczającemu możliwość obniżenia cen mających zastosowanie do usług zlecanych podwykonawcom do 20% w stosunku do cen określonych w zamówieniu.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok Wielkiej Izby z dnia 17 października 2019 r. w sprawie *Polyakh i inni przeciwko Ukrainie* (skargi nr 58812/15, 53217/16, 59099/16, 23231/18 i 47749/18)

Naruszenie art. 8 EKPC – prawo do prywatności i życia rodzinnego – naruszenie art. 6 EKPC – prawo do sprawiedliwego procesu – zwolnienie z pracy (służby) urzędników służby cywilnej

Pięciu urzędników ukraińskiej służby cywilnej zostało zwolnionych na podstawie ustawy lustracyjnej z 2014 r. (tzw. ustawy GCA), uchwalonej wskutek wydarzeń na Euromajdanie i przegłosowaniu przez Radę Najwyższą Ukrainy uchwały stwierdzającej, że prezydent Janukowycz przestał wykonywać swoje obowiązki. Ustawa dotyczyła osób, które przepracowały co najmniej rok w okresie prezydentury Janukowycza (luty 2010 – luty 2014) lub były członkami partii komunistycznej w czasach ukraińskiej SRR i przewidywała zwolnienia dla urzędników określonej kategorii. Na mocy tej ustawy urzędnicy służby cywilnej zostali zobowiązani do złożenia oświadczeń lustracyjnych.

Trzech spośród skarżących zostało zwolnionych na podstawie pełnienia

służby w latach 2010–2014, dwóch zaś w związku z członkostwem w partii. Podczas wykorzystywania drogi krajowej ich sprawy zawieszono w związku z skierowaniem do Sądu Konstytucyjnego (*Конституційний Суд України*) wniosków o zbadanie zgodności ustawy GCA z konstytucją. W dacie wydania orzeczenia Sąd Konstytucyjny nie zakończył rozpoznawania sprawy.

W skargach do ETPC – składanych pomiędzy 2015 r. a 2018 r., a następnie połączonych – skarżący powoływali się na art. 8 i art. 6 Konwencji, w szczególności na fakt, że zwolnienie miało istotny wpływ na ich życie, a przy tym nie doczekali się rzetelnego procesu.

Trybunał przychylił się do zarzutów skargi. Po pierwsze, nie zakwestionował, że w latach 2010–2014, kiedy służba cywilna podlegała prezydentowi Janukowyczowi rządy prawa doznawały uszczerbku, co uzasadniało potrzeby reform, w tym reformy służby cywilnej. Niemniej TSUE uznał, że ustawa lustracyjna GCA miała bardzo szeroki zakres i umożliwiała zwolnienie urzędnika w oparciu o sam fakt, że pracował w latach 2010–2014 lub należał do partii przed 1991 r. Ustawa i tym samym oparte na niej decyzje nie uwzględniały zatem indywidualnej roli skarżących w przyczynianiu się do łamania praworządności (czym ustawa GCA różniła się na niekorzyść od analogicznych ustaw stosowanych w tej części Europy), co stanowiło naruszenie zasady proporcjonalności i godziło w warunek „niezbędności w społeczeństwie demokratycznym".

Po drugie, Trybunał uznał, że prawo do sądu zostało naruszone z uwagi na to, że postępowanie dotyczące zwolnienia skarżących trwało ponad 4,5 roku i wciąż nie zostało zakończone.

Tym samym, zdaniem ETPC, miało miejsce naruszenie art. 8 i 6 EKPC.

Wyrok Izby z dnia 24 października 2019 r. w sprawie *J.D. i A. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* (skargi nr 32949/17 i 34614/17)

Naruszenie art. 14 EKPC – zakaz dyskryminacji – naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 – prawa do ochrony własności – „podatek sypialniany" – przepisy dotyczące zasiłku

dyskryminujące ofiarę przemocy domowej

Skarżące, J.D i A., są Brytyjkami. Obie mieszkają w lokalach socjalnych i pobierają zasiłek mieszkaniowy w celu zapłaty czynszu (nieformalnie nazwany „podatkiem sypialnianym"). W związku z przepisami, które weszły w życie w 2012 r., zasiłek ten został zmniejszony z powodu przekraczania przez skarżące norm dotyczących wielkości mieszkania, tj. dodatkowego pokoju. Obydwie aplikowały do Dyskrecjonalnych Płatności Mieszkaniowych (DPM) i uzyskały okresowe dopłaty do pomniejszonego zasiłku, które jednak ustały, w celu zachęcenia ich do opuszczenia mieszkań i zajęcia mniejszych. W 2016 r. skarżące wyczerpały drogę krajową przed sądami brytyjskimi.

W skardze do ETPC skarżący powołały się m.in. na art. 14 EKPC w zw. z art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC, czyli zakaz dyskryminacji w związku z prawem własności, zarzucając w szczególności dyskryminację z uwagi na ich szczególną sytuację. Pierwsza skarżąca zajmowała się córką o ciężkim stopniu niepełnosprawności i w związku z tym poczyniła specjalne adaptacje w zajmowanym mieszkaniu. Druga skarżąca była ofiarą długotrwałej przemocy domowej, co również pociągnęło za sobą pewne adaptacje, w tym urządzenie tzw. „pokoju paniki".

Trybunał stwierdził, że obie skarżące były szczególnie dotknięte środkiem, który prowadził do redukcji ich zasiłków w związku z nadliczbowymi pokojami, co miało na celu zachęcenie ich do opuszczenia mieszkań, a w obu przypadkach wiązało się z ponadprzeciętnymi trudnościami. Uznał jednak, że Dyskrecjonalne Płatności Mieszkaniowe (DPM), które miały uzupełnić niedobory w czynszu, uprawniały do uznania, w ramach dopuszczalnego marginesu oceny, że różnica w traktowaniu pierwszej skarżącej była uzasadniona.

Nie miało to jednak miejsca – zdaniem ETPC – w sprawie drugiej skarżącej, która stanowiła część innego systemu (tzw. Sanctuary Scheme), którego celem było pozwolenie ofiarom przemocy domowej na pozostanie w ich domach, a DPM nie mógł rozstrzygnąć kolizji między tym celem a celem podatku sypialnianego, który miał zachęcać do opuszczenia mieszkania.

Trybunał (większością głosów) uznał, że w sprawie doszło do naruszenia art. 14 EKPC w zw. z art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC.

Wyrok Izby z dnia 29 października 2019 r. w sprawie *Baralija przeciwko Bośni i Hercegowinie* (skarga nr 30100/18)

Naruszenie art. 1 Protokołu nr 12 – ogólny zakaz dyskryminacji – demokratyczne wybory – brak organizacji wyborów samorządowych przez dwie kadencje w wydzielonej części kraju (Mostarze)

Skarżąca jest obywatelką Bośni i Hercegowiny mieszkającą w Mostarze. Jest także przewodniczącą lokalnych struktur bośniackiej partii politycznej *Naša stranka*. W Mostarze – największym mieście Hercegowiny – ostatnie wybory samorządowe odbyły się w 2008 r. W 2010 r. Sąd Konstytucyjny Bośni i Hercegowiny uznał przepisy dotyczące podziału Mostaru na okręgi wyborcze za niekonstytucyjne, bazowały one bowiem na podziale miasta przed wojną w Bośni, co w konsekwencji doprowadziło do zaburzenia proporcjonalności wyborów. Parlament Bośni i Hercegowiny miał sześć miesięcy na zmianę tych przepisów. Po upływie tego okresu bez nowelizacji Sąd Konstytucyjny wydał postanowienie, w którym derogował owe przepisy. Nowe przepisy dotyczące wyborów nie zostały uchwalone, co doprowadziło do tego, że w 2012 r. i w 2016 r. nie odbyły się w Mostarze wybory samorządowe. W konsekwencji burmistrz wybrany w 2009 r. od 2012 r. sprawuje „mandat techniczny", a rada miasta nie funkcjonuje od 2012 r.

W skardze do ETPC skarżąca powołała się na art. 1 Protokołu nr 12 do Konwencji, zarzucając w szczególności dyskryminację z uwagi na miejsce zamieszkania, skutkującą pozbawieniem jej czynnego i biernego prawa wyborczego.

Trybunał przychylił się do zarzutów skarżącej. Stwierdził, że sytuacja skarżącej, która jest liderem lokalnego oddziału partii politycznej, sprawia, iż w istocie jest ona ofiarą pozbawienia możliwości startowania w wyborach. Uznał również, że taka przeszkoda prawna powstała w wyniku niewykonania przez władze orzeczenia Sądu Konstytucyjnego dotyczącego przygotowania głosowania w wyborach lokalnych w Mostarze oraz nakazania władzom dostosowanie odpowiednich przepisów do konstytucji. Doprowadziło to do sytuacji, w której miasto jest rządzone od 2012 r. przez burmistrza, który nie ma wymaganej legitymacji demokratycznej. Taka sytuacja jest zdaniem ETPC niezgodna z zasadą rządów prawa. Trybunał nie mógł zaakceptować uzasadnienia rządu o przedłużeniu opóźnienia w wykonaniu

orzeczenia Sądu Konstytucyjnego, a mianowicie trudności w ustaleniu długoterminowego i skutecznego mechanizmu podziału władzy dla rady miasta, jak również utrzymania pokoju i ułatwienia dialogu pomiędzy różnymi grupami etnicznymi w Mostarze. Państwo nie wykonało zatem swojego obowiązku przedsięwzięcia środków ochrony skarżącej od dyskryminacyjnego traktowania na podstawie miejsca zamieszkania oraz przeprowadzenia demokratycznych wyborów w Mostarze.

Na tych podstawach TSUE orzekł, że w sprawie miało miejsce naruszenie art. 1 Protokołu nr 12 do EKPC.

Trybunał zwraca uwagę na sposób implementacji wyroku jedynie wyjątkowo, jednakże w realiach tej sprawy stwierdził również jednomyślnie, zgodnie z art. 46 (moc wiążąca i wykonanie wyroków), że państwo powinno zmienić odpowiednie przepisy, najpóźniej w terminie 6 miesięcy od chwili, kiedy niniejszy wyrok stanie się ostateczny.

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych

Postanowienie NSA z dnia 4 listopada 2019 r. w sprawie sygn. akt II OSK 2470/19

„Czy art. 21 ust. 2a Konwencji wykonawczej do układu Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz.U. UE z 2000 r. Nr L 239 s. 19) w powiązaniu z art. 47 akapit pierwszy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. z 2012 r. Nr C 326, str. 391–407) należy rozumieć w ten sposób, że obywatel państwa trzeciego, któremu odmówiono wydania wizy długoterminowej i który nie może skorzystać z wynikającego z art. 21 ust. 1 Konwencji wykonawczej do układu Schengen prawa swobodnego przemieszczania się po terytoriach innych państw członkowskich, powinien mieć zapewnione prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem?”.

Postanowienie WSA w Gliwicach z dnia 4 listopada 2019 r. w sprawie sygn. akt I SA/Gl 495/19

„Czy art. 167 w zw. z art. 178 Dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE z 2006 r. Nr L 347 s. 1 i nast. ze zm.) należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on przepisom krajowym, które warunkują realizację prawa do odliczenia podatku naliczonego w tym samym okresie rozliczeniowym, w którym rozliczeniu podlega podatek należny w stosunku do transakcji stanowiących wspólnotowe nabycie towarów, od wykazania podatku należnego z tytułu takich transakcji we właściwej deklaracji podatkowej, złożonej w terminie zawitym (w Polsce 3 miesiące) od upływu miesiąca, w którym w odniesieniu do nabytych towarów i usług powstał obowiązek podatkowy?”.

Postanowienie NSA z dnia 15 listopada 2019 r. w sprawie sygn. akt I FSK 1535/17

„Czy art. 203 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.Urz. UE seria L z 2006 r. Nr 347/1, ze zm.) oraz zasadę proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie zastosowaniu, w sytuacji takiej jak w postępowaniu głównym, przepisu krajowego takiego jak art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011 r., Nr 177, poz. 1054, ze zm.) do faktur z nienależnie wykazanym VAT wystawionych przez podatnika działającego w dobrej wierze, jeżeli:

- działanie podatnika nie wiązało się z oszustwem podatkowym, ale wynikało z błędnej wykładni przepisów prawa dokonanej przez strony biorące udział w transakcji, opartej o wykładnię przepisów prezentowaną przez organy podatkowe i powszechną praktykę w tym zakresie w momencie dokonywania transakcji, przyjmującą wadliwie, że wystawca faktury dokonuje dostawy towarów, podczas gdy faktycznie świadczy usługę pośrednictwa finansowego zwolnioną od VAT oraz

- odbiorca faktury z nienależnie wykazanym VAT miałby prawo do żądania jego zwrotu przy prawidłowym zafakturowaniu transakcji przez podatnika faktycznie dokonującego na jego rzecz dostawy towarów?”.